Nr 7

Konstitutionsutskottets betänkande i anledning av motion om kartläggning av det politiska mångsyssleriet.

Motionen

I detta betänkande behandlas motionen 1972: 49 av herr Ahlmark (fp).

Hemställan avser: »att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om att en kompletterande kartläggning, sammanställning och analys görs av mångsyssleriets omfattning och verkningar i svensk politik».

Frågans behandling 1970 och 1971

Motioner med motsvarande syfte som den nu förevarande behandlades också vid 1970 och 1971 års riksdagar.

1970 avstyrkte allmänna beredningsutskottet (ABU 1970: 11) motionen 1970: II: 1107 av herr Ahlmark (fp). Utskottet anförde därvid efter en redogörelse för föreliggande undersökningar på området följande:

Såvitt utskottet kunnat bedöma bör det rikhaltiga material som således föreligger eller inom en nära framtid är att förvänta kunna ge en god belysning åt frågan i vilken omfattning uppdrag innehas av riksdagsledamöter och andra politiker. Utan att för egen del ta ställning till de värderingar beträffande »mångsyssleriet» som uttalats eller framskymtar i motionen finner utskottet inte skäl att härutöver förorda en undersökning av den art som skisserats av motionären. Fördelningen av uppdrag bör enligt utskottets mening ses som en praktisk avvägningsfråga, där värdet av fackkunskaper och mångsidig erfarenhet m. m. får ställas mot risken av alltför stor splittring av den enskilde politikerns arbetsuppgifter. Det bör ankomma på de politiska partierna att göra de härvid erforderliga bedömningarna. Frågan om breddning och förstärkning av den kommunala demokratien äger stor aktualitet i den allmänna debatten, och det kan förutsättas att partierna vid fördelningen av uppdrag tar hänsyn bl. a. till de önskemål och behov som kan utkristalliseras ur denna debatt.

I en reservation anförde fyra reservanter (fp) att flera problem inte tillräckligt belysts i gjorda undersökningar och troligen inte heller skulle behandlas särskilt ingående i pågående utredningar. De ansåg, att det för fördelningen av ansvar på många människor var av stor betydelse att mångsyssleriet motarbetades, att det härför behövdes mer

kunskaper om mångsyssleriets omfattning och verkningar samt att skäl fanns att ta ett initiativ i frågan. De hemställde, att riksdagen skulle som sin mening ge Kungl. Maj:t till känna vad de anfört. Riksdagen följde utskottet.

1971 behandlade utskottet (KU 1971: 63) motionen 1971: 86 av herr Helén m. fl. (fp) (hemställan punkt 3) samt motionen 1971: 287 av herr Ahlmark (fp). I betänkandet lämnades under rubriken Vissa undersökningar en redogörelse för pågående undersökningar m. m. som kunde ha intresse för den behandlade frågan. I denna del hänvisas till betänkandet KU 1971: 63. Motionsyrkandena avstyrktes av utskottet under hänvisning till 1970 års riksdagsbehandling och med uttalande att utskottet inte fann skäl till annan bedömning, eftersom fortlöpande undersökningar ägde rum om politiker av intresse för den i motionerna aktualiserade frågan. Två reservanter (fp) ansåg att riksdagen borde bifalla motionärernas yrkanden om kartläggning, sammanställning och analys av mångsyssleriets omfattning och verkningar i svensk politik. Bakgrunden var reservanternas uttalade önskemål om spridning på många människor av politiska uppdrag. Flera av frågeställningarna i motionerna belystes enligt reservanterna inte av de av utskottet nämnda undersökningarna. Riksdagen följde utskottet.

Utskottet

Åtskilligt material till belysning av frågan i vilken omfattning uppdrag innehas av riksdagsledamöter och andra politiker föreligger redan. Ytterligare undersökningar av intresse för frågan pågår. Enligt utskottets mening kan antas att de i motionen aktualiserade frågeställningarna fortlöpande kommer att behandlas inom ramen för de olika statsvetenskapliga institutionernas forskningsarbete.

Vid riksdagsbehandlingen 1970 av en motion med samma syfte som den förevarande framhöll allmänna beredningsutskottet att fördelningen av uppdrag borde ses som en praktisk avvägningsfråga, där värdet av fackkunskaper och mångsidig erfarenhet m. m. fick ställas mot risken av alltför stor splittring av den enskilde politikerns arbetsuppgifter. Utskottet kan instämma häri. Som uttalades 1970 bör det ankomma på de politiska partierna att göra de bedömningar som erfordras i sammanhanget.

På grund av det anförda kan utskottet inte tillstyrka något riksdagens initiativ i anledning av motionen utan hemställer

att riksdagen avslår motionen 1972: 49.

Stockholm den 15 februari 1972

På konstitutionsutskottets vägnar
GUNNAR LARSSON

Närvarande: herrar Larsson i Luttra (c), Adamsson (s), Henningsson (s), Hernelius (m), Boo (c), Johansson i Trollhättan (s), Ahlmark* (fp), Mossberg* (s), Andersson, Sten, i Stockholm* (s), Werner i Malmö* (m), Svensson i Eskilstuna* (s), Bergqvist (s), Fiskesjö (c), Norrby i Åkersberga (fp) och Wictorsson (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar Ahlmark (fp) och Norrby i Åkersberga (fp), vilka anfört:

Vi anser att det är viktigt att uppdragen i rikspolitik, landsting och kommuner sprids på många människor. Det breddar ansvar och inflytande, ger politikerna ökad möjlighet att »läsa på» och följa debatten, underlättar kontakten med väljarna.

Mångsysslerlet bland politiker är därför ett problem som bör kartläggas bättre än hittills. De undersökningar som utskottet nämner är långtifrån tillräckliga. Flera av de frågeställningar som tas upp i motionen 1972: 49 blir inte belysta av dem. Vi vill därför ytterligare belysa omfattning och konsekvenser av uppdragskoncentration i riks- och kommunalpolitik — inte för att driva fram lagstiftning utan för att stimulera den allmänna debatten inom och utom partierna på ett område som ofta försummats men blir allt viktigare.

Vi anser därför att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1972: 49 hos Kungl. Maj:t hemställer att en kompletterande kartläggning, sammanställning och analys görs av mångsysslerlets omfattning och verkningar i svensk politik.

TRYCKERIBOLAGET IVAR HÄGGSTRÖM AB. STOCKHOLM 1972